

สรุปการประชุมระดมความคิดเห็น

ครั้งที่ 1 : สาขาอาหารสำเร็จรูป ยางและผลิตภัณฑ์ และน้ำตาลทราย ภายใต้โครงการศึกษาเรื่องการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับสหภาพศุลกากรรัสเซีย คาซัคสถาน และเบลารุส

สำนักงานกองทุนอ้อยและน้ำตาลทรายได้เข้าร่วมการประชุมระดมความคิดเห็น ครั้งที่ 1 : สาขาอาหารสำเร็จรูป ยางและผลิตภัณฑ์ และน้ำตาลทราย ภายใต้โครงการศึกษาเรื่องการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับสหภาพศุลกากรรัสเซีย คาซัคสถาน และเบลารุส จัดขึ้นโดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2557 ที่ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น หลักสี่ ซึ่งผลการประชุมระดมความคิดเห็นสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 : การนำเสนอผลการศึกษา “โครงการศึกษาเรื่องการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับสหภาพศุลกากรรัสเซีย คาซัคสถาน และเบลารุส”

รัสเซียเป็นตลาดใหม่แห่งหนึ่งที่มีศักยภาพ เพราะนอกจากจะมีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่เป็นอันดับ 6 ของโลกในปี 2555 รองจากสหรัฐอเมริกา จีน อินเดีย ญี่ปุ่น และเยอรมนี จนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มประเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรมชั้นนำ (Group of Eight : G8) แล้ว รัสเซียเป็นหนึ่งในชาติมหาอำนาจ ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและภูมิรัฐศาสตร์ แม้ว่ามูลค่าการค้าระหว่างไทยกับรัสเซียจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ไทยพึ่งพาการนำเข้าของรัสเซียมากกว่า ดังนั้น ไทยจึงมีช่องว่างในการขยายการส่งออกอยู่มาก โดยเฉพาะเมื่อรัสเซียมีความต้องการสินค้าจากไทยแข่งขันได้ดีในตลาดโลก เช่นยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ พลาสติก เป็นต้น

การเจรจาความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement : FTA) เป็นแนวทางกระชับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับรัสเซียที่สำคัญอย่างหนึ่ง และทั้งสองประเทศได้เห็นพ้องต้องกันว่า กลไกดังกล่าวจะส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศและขยายมูลค่าการค้าการลงทุนระหว่างกัน อย่างไรก็ตามเนื่องจากรัสเซียเป็นสมาชิกสหภาพศุลกากร (Customs Union : CU) ร่วมกับคาซัคสถาน และเบลารุส ซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่ 60 และ 66 ของโลก ไทยจึงมีแนวโน้มที่ต้องทำการเจรจาเพื่อจัดทำ FTA กับทุกประเทศในสหภาพศุลกากรดังกล่าว จะช่วยรักษาผลประโยชน์ของไทยท่ามกลางกระแสการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น และยังมีประโยชน์ต่อการขยายการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับรัสเซีย คาซัคสถาน และเบลารุส

เมื่อพิจารณาการค้าระหว่างไทยและประเทศสมาชิกสหภาพศุลกากรอื่นๆ นอกเหนือจากรัสเซีย พบว่าไทยครองตำแหน่งผู้ส่งออกไปยังคาซัคสถาน และเบลารุสอันดับที่ 1 ของอาเซียน ซึ่งจะแสดงให้เห็นศักยภาพการเติบโตของภาคการนำเข้าของคาซัคสถาน และเบลารุส จึงสมควรแก่เวลาที่ยังที่ไทยจะเจรจา FTA กับสหภาพศุลกากร เพราะเวียดนามซึ่งเป็นผู้ส่งออกไปสหภาพศุลกากรอันดับที่ 1 ของอาเซียนได้ริเริ่มเจรจา FTA กับสหภาพศุลกากรแล้ว หากไทยดำเนินการล่าช้าจะยิ่งเสียเปรียบคู่แข่งในระยะยาว

ส่วนที่ 2 : การอภิปราย “ ผลประโยชน์และผลกระทบจากการจัดทำความตกลงทางการค้าเสรี ระหว่างไทยกับสหภาพศุลกากรรัสเซีย คาซัคสถานและเบลารุส ในภาพรวม ” ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ระบบอัตราภาษี-ไม่ใช่ภาษีร่วม

1. ระบบอัตราภาษีร่วมของสหภาพฯ เป็นระบบการเก็บภาษีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักของอากรขาเข้าของรัสเซีย โดยจำแนกรหัสศุลกากรที่เป็นระบบเดียวกันและมีผลบังคับใช้ส่งผลให้ประเทศสมาชิกมีการจำแนกพิกัดศุลกากร รวมทั้งมีอัตราภาษีนำเข้าแบบเดียวกันร้อยละ 85 ของรหัสสินค้าทั้งหมด

2. ขณะนี้ยังมีสินค้าบางรายการที่เบลารุส และคาซัคสถานกำหนดเป็นสินค้าอ่อนไหว แต่ก็ต้องทยอยยกเลิกไปภายในปี 2558

3. คาซัคสถาน และเบลารุส ยังสามารถสงวนกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าบางประเภทไว้ได้ เช่น กรณีของเบลารุสได้สงวนระบบ Authorized Economic Operators ที่กำหนดให้ ผู้นำเข้าที่ได้รับสิทธิเท่านั้น สามารถนำเข้าสินค้าแอลกอฮอล์และยาสูบ ปลาและอาหารทะเล เป็นต้น

4. ทั้ง 3 ประเทศ ใช้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าฉบับเดียวกัน

ศักยภาพทางการแข่งขันสินค้าของไทยและสหภาพศุลกากร (จากข้อมูลการค้า)

1. กลุ่มสินค้าที่ไทยมีศักยภาพการแข่งขันและสหภาพศุลกากรฯ ขาดศักยภาพ รวมทั้งเป็นกลุ่มสินค้าที่สหภาพศุลกากรนำเข้าสุทธิ ($RC_{Ath}>1$ และ $RC_{Acu}<1$) : มีแนวโน้มได้รับผลบวกจาก FTA มากที่สุด ได้แก่

- ผลไม้และลูกไม้ที่บริโภคได้ เปลือกผลไม้จำพวกส้มหรือเปลือกแดง (พิกัด 08)
- เอสเซนเชียลออยล์ เครื่องหอม เครื่องสำอางค์ หรือสิ่งปรุงแต่งประทีนผิว (พิกัด 33)
- พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก (พิกัด 39)
- ยางและของทำด้วยยาง (พิกัด 40)
- ของที่ทำด้วยเหล็กกล้า (พิกัด 73)
- ดีบุกและของที่ทำด้วยดีบุก (พิกัด 80)
- ของเบ็ดเตล็ดทำด้วยโลหะสามัญ (พิกัด 83)
- เครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ บอยเลอร์ เครื่องจักร และอื่นๆ (พิกัด 84)
- เครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และอื่นๆ (พิกัด 85)
- ยานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรถราง และส่วนประกอบ (พิกัด 87)

2. กลุ่มสินค้าที่ไทยมีศักยภาพการแข่งขันได้ดีกว่าสหภาพศุลกากรฯ แต่เป็นกลุ่มสินค้าที่สหภาพศุลกากรฯ ส่งออกสุทธิ ($RC_{Ath}>1$ และ $RC_{Ath}>RC_{Acu}$) : ยังมีความได้เปรียบในตลาดสหภาพศุลกากร แต่สหภาพศุลกากรมีความสามารถในการแข่งขันมากกว่ากลุ่มที่ 1 ได้แก่

- ธัญพืช (พิกัด 10)
- เคมีภัณฑ์อินทรีย์ (พิกัด 29)
- ไข่มุก รัตนชาติ โลหะมีค่า เหริยัญญาภัณฑ์ ของทำเทียมและอื่นๆ (พิกัด 71)

3. กลุ่มสินค้าที่ไทยขาดศักยภาพแต่สหภาพศุลกากรมีศักยภาพ และเป็นกลุ่มที่สินค้าสหภาพศุลกากรส่งออกสุทธิ (RCAth<1 และ RCAcu>1) สินค้ากลุ่มนี้จัดได้ว่าเป็นสินค้าที่มีความอ่อนไหวมากที่สุด และมีโอกาสได้รับผลกระทบเชิงลบมากที่สุด คือ

- เชื้อเพลิงที่ได้จากแร่ น้ำมันแร่และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่น (พิกัด 27)
- เคมีภัณฑ์อินทรีย์ และสารประกอบอินทรีย์ (พิกัด 28)
- ปู๋ย (พิกัด 31)
- เหล็กและเหล็กกล้า (พิกัด 72)
- อะลูมิเนียมและของทำด้วยอะลูมิเนียม (พิกัด 76)

ท่าทีของสหภาพศุลกากร และนัยต่อการเจรจา

(-/Demand ใน CU) :

- อาหารสัตว์ / อาหารสำเร็จรูป / อุตสาหกรรมสัตว์ปีก
- น้ำตาล (แข่งขันกับบราซิล แต่มี Demand เมื่อรัสเซียขาดแคลนจากการผลิตในประเทศ)
- ยางและผลิตภัณฑ์ และชิ้นส่วนยานยนต์ มีความต้องการชิ้นส่วนยานยนต์ เนื่องจากอุตสาหกรรมรถยนต์ต่างชาติเข้าไปลงทุนในรัสเซียอยู่มาก

(+/Supply from CU) :

- ปู๋ย, อัญมณี, น้ำมันและก๊าซธรรมชาติเหลว, Bio-fuel/Bio-technology, Nuclear Power, Railways

ส่วนที่ 3 : การอภิปราย “ผลประโยชน์และผลกระทบจากการจัดทำความตกลงทางการค้าเสรี

ระหว่างไทยกับสหภาพศุลกากรรัสเซีย คาซัคสถาน และเบลารุส รายสาขา : อาหารสำเร็จรูป ยางและผลิตภัณฑ์ และน้ำตาลทราย”

อาหารสำเร็จรูป : ความต้องการบริโภคอาหารผักผลไม้สดมาก ซึ่งจะมีส่งออกได้ในช่วงเดือน มี.ค. ถึง ต.ค. ที่เหลือ 4 เดือน เป็นช่วงฤดูหนาวจะไม่สามารถขนส่งสินค้าได้ ผลิตภัณฑ์อาหารต้องผ่านกระบวนการ GMO

สำหรับอาหารสำเร็จรูป ส่วนใหญ่ไทยมีส่งออกไปยังรัสเซียมากกว่านำเข้า อาทิ ปลาแปรรูป สับปะรดแปรรูป ข้าวโพดหวานแปรรูป ผักและผลไม้กระป๋อง น้ำผลไม้ ซอสและเครื่องปรุงรสต่างๆ

สินค้าที่ได้รับความนิยมในการส่งออกไปยังรัสเซีย คือ ผลไม้เมืองร้อน เช่น สับปะรดกระป๋อง ผลไม้อบแห้งซึ่งนิยมทานกับวอก้า โดยมีสัดส่วนแบ่งตลาดรัสเซีย ปี 2013 คือ อาหารสำเร็จรูป คิดเป็น 1.52% แยกเป็น 3 ส่วนดังนี้

- อาหารทะเล (ปลาแปรรูปอื่นๆ) คิดเป็น 0.85%
- ผักผลไม้แปรรูป คิดเป็น 4.18%
- อาหารพร้อมรับประทาน คิดเป็น 0.15%
- สินค้าที่นำเข้าจากรัสเซีย คือ ปลาแซลมอนแช่แข็ง เพียงอย่างเดียว โดยมีสัดส่วนแบ่งตลาดรัสเซีย ปี 2013 ดังนี้ ปลาแซลมอน คิดเป็น 17.09%

กฎระเบียบการค้า : สินค้าที่เข้าแดนรัสเซียจะต้องผ่านศุลกากร การขนส่งภายในประเทศไม่มีข้อจำกัด มาตรฐานด้านสุขอนามัยจะมีหน่วยงานคอยตรวจสอบ เสนอต่อรัฐบาลรัสเซียพิจารณาออกกฎหมายห้ามนำเข้าสินค้า หากมีปัญหาความปลอดภัยทางด้านอาหาร และภาษีการนำเข้ารัสเซีย ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 15%

ปัญหาและอุปสรรค : การชำระเงิน รัสเซียจะไม่มีเปิด LC แต่จะใช้การวางมัดจำประมาณร้อยละ 30 และส่วนที่เหลือจะจ่ายระหว่างการขนส่ง ซึ่งทำให้ไม่มั่นใจว่ารัสเซียจะชำระเงินหรือไม่ ด้านภาษาและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี มาตรการสุขอนามัยพืชและสัตว์

ยาง : จะสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ 1.ต้นน้ำ : น้ำยาง 2.กลางน้ำ : แปรรูปยางขั้นต้น ยางแผ่น ยางแท่ง 3.ปลายน้ำ : แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น ล้อรถยนต์

สินค้าที่ได้รับความนิยมส่งออก คือ ยางล้อทุกประเภท 70 % ยางที่ใช้ในเกษตรกรรม เช่น ถูมือ ยางรัดของ 30%

โอกาสของประเทศไทยต่อรัสเซีย คือ ยานพาหนะ ยางล้อรถยนต์ เนื่องจากไทยใช้มาตรฐานของยุโรปเป็นหลัก

สินค้าในอนาคต คือ ยางรองสะพาน ยางข้อต่อถนน ยางโป๊ะเรือ ซึ่ง CU น่าจะต้องการ การเตรียมความพร้อมการทำ FTA คือ การส่งเสริมการปลูกยาง

น้ำตาลทราย : ปัจจุบันประเทศไทยได้ส่งออกน้ำตาลไปรัสเซีย เบลารุส และคาซัคสถานน้อยมาก เพราะไม่ได้เป็นตลาดเป้าหมายหลัก ซึ่งสถานภาพศุลกากรของ 3 ประเทศนี้ ดังนี้

รัสเซีย : ความสามารถในการผลิตได้ปีละ 5 ล้านตัน แต่ประชากรภายในประเทศมีความต้องการที่ 6 ล้านตัน ซึ่งส่วนที่เหลือจะนำเข้าน้ำตาลทรายดิบมาผลิตเป็นน้ำตาลทรายขาว จากลาตินอเมริกา คิวบา บราซิล

คาซัคสถาน : การผลิตน้ำตาลไม่ค่อยได้ แต่ประชากรภายในประเทศมีความต้องการที่ 4 แสนตัน ซึ่งจะนำเข้าน้ำตาลทรายดิบ จากลาตินอเมริกา คิวบา บราซิล และนำเข้าน้ำตาลทรายขาวจากรัสเซีย เบลารุส ยูเครน

เบลารุส : สามารถผลิตน้ำตาลได้เพียงพอต่อความต้องการและที่เหลือส่งออก แต่ยังคงนำเข้าน้ำตาลทรายดิบมาผลิตเป็นน้ำตาลทรายขาวเพื่อส่งออกไปยังรัสเซีย

สรุปน้ำตาล ผู้ส่งออกในไทย ปัจจุบันรัสเซียยังไม่ใช่เป้าหมายหลักในตลาดส่งออกน้ำตาล แต่ในอนาคตถ้าเรามีตัวแทนจำหน่ายมากขึ้น และโอกาสจากภาษี จากการทำ FTA จะทำให้โอกาสของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น
